

Міжнародне право

УДК 341.3

Роянова Інна Володимирівна

*аспірантка кафедри права Європейського Союзу
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Roianova Inna

*Graduate Student of the Department of Law of the European Union
Yaroslav Mudryi National Law University*

ORCID: 0000-0002-0443-1815

Хільченко Анна Андріївна

*студентка міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Khilchenko Anna

*Student of the Faculty of International Law
Yaroslav Mudryi National Law University*

ORCID: 0000-0002-1184-5194

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕМІЛІТАРИЗОВАНОЇ
ЗОНИ МІЖ ПІВНІЧНОЮ І ПІВДЕННОЮ КОРЕЄЮ (DMZ)**

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ СТАТУС

**ДЕМИЛИТАРИЗИРОВАННОЙ ЗОНЫ МЕЖДУ СЕВЕРНОЙ И
ЮЖНОЙ КОРЕЕЙ (DMZ)**

**INTERNATIONAL LEGAL STATUS OF THE DEMILITARIZED ZONE
BETWEEN NORTH AND SOUTH KOREA (DMZ)**

Анотація. У статті розглянуто міжнародно-правовий статус демілітаризованої зони (ДМЗ) між Північною Кореєю (Корейська Народна-Демократична Республіка) та Південною Кореєю (Республіка Корея), її передумов виникнення та наслідків встановлення. Підкреслено, що ДМЗ

передбачає ліквідацію воєнних об'єктів і споруд або, в разі неможливості цього, заборону їхнього використання у воєнних цілях та може бути запроваджена на етапі післявоєнних відносин між державами або на час перемир'я. Встановлено, що створення демілітаризованої зони розпочалося ще з 1945 року, коли два «союзника» (США та ССРСР) розділили контроль над Корейським півостровом. Підкреслено, що до 1948 року Радянським керівництвом було встановлено комуністичний режим у районі на північ від 38-ї паралелі, а на південь – був сформований військовий уряд, підтримуваний США. У статті зазначено, що хоча Корейська війна (1950–1953), метою вирішення якої було питання – «який режим представляв «справжню» Корею», досі не закінчилася (Північна та Південна Кореї формально досі перебувають у стані війни, оскільки мирний договір після фактичного завершення Корейської війни у 1953 році так і не був підписаний), умовним завершенням конфлікту стало підписання Угоди про перемир'я 1953 р.

Основний зміст дослідження становить аналіз ДМЗ між Північною Кореєю та Південною Кореєю, правовий статус якої регулює Угода про перемир'я 1953 р. З аналізу договору у статті дано узагальнену характеристику що таке ДМЗ, кому дозволено і заборонено в'їжджати на її територію, які дії заборонені в межах ДМЗ (ст.1 п. б). Зазначено про Військову комісію з перемир'я та Комісію нейтральних країн із спостереження, які були створенні відповідно до Угоди про перемир'я 1953 р. Встановлено, що Південна Корея не є безпосереднім учасником Військової угоди про перемир'я, але як сторона, інтереси якої забезпечує ця угода, вона має відповідальність за реалізацію певної частини. Порушуються дискусійні питання щодо створення Всесвітнього парку миру в ДМЗ. У статті розглянуто проблеми щодо Спільної зони безпеки (Joint Security Area. Далі – JSA), яка розташована у прикордонному селі Пханмунджом і є місцем зустрічі представників Півночі і Півдня. Наголошується, що попри

наявність ДМЗ та численних спроб налагодити стосунки між двома державами, наразі існують постійні ризики ескалації конфлікту між Північною Кореєю та Південною Кореєю, що спричиняє постійне напруження як для громадян Кореїської Народно-Демократичної Республіки і Республіки Корея, так і для всієї міжнародної спільноти.

Ключові слова: демілітаризована зона, буферна зона, Північна Корея, Південна Корея, Угода про перемир'я.

Анотація. В статті розглянуто міжнародно-правовий статус демілітаризованої зони (ДМЗ) між Північною Кореєю (Корейська Народно-Демократична Республіка) та Південною Кореєю (Республіка Корея), її передумови та наслідки встановлення. Підкреслено, що ДМЗ передбачає ліквідацію військових об'єктів та споруджень або, в разі неможливості цього, заборону на їх використання в військових цілях і може бути введена на етапі післявоєнних відносин між державами або на час перемир'я. Встановлено, що створення демілітаризованої зони почалося ще з 1945 року, коли два «союзники» (США і СРСР) розділили контроль над Корейським півостровом. Підкреслено, що до 1948 року радянським керівництвом було встановлено комуністичний режим на півночі 38-ї паралелі, а на півдні – було сформовано військове урядування, підтримуване США. В статті зазначено, що хоча Корейська війна (1950–1953), метою вирішення якої був питання – «яким режимом представляла «істинну» Корею», до цього часу не закінчилася (Північна і Південна Корея формально до цього часу перебувають у стані війни, оскільки мирний договір після фактичного завершення Корейської війни в 1953 році так і не було підписано), тимчасовим завершенням конфлікту стало підписання Угоди про перемир'я 1953 р.

Основное содержание исследования составляет анализ ДМЖ между Северной Кореей и Южной Кореей, правовой статус которой регулирует Соглашение о перемирии 1953 г. Из анализа договора в статье дана обобщенная характеристика такого рода ДМЗ, кому разрешено и запрещено въезжать на ее территорию, какие действия запрещены в пределах ДМЖ (ст.1 п. 6). Указано о Военной комиссии по перемирию и Комиссии нейтральных стран по наблюдению, которые были созданы в соответствии с Соглашением о перемирии 1953 г. Установлено, что Южная Корея не является непосредственным участником Военного соглашения о перемирии, но как сторона, интересы которой обеспечивает это соглашение, оно несет ответственность за реализацию определенной части. Поднимаются дискуссионные вопросы создания Всемирного парка мира в ДМЗ. В статье рассмотрены проблемы по Совместной зоне безопасности (Joint Security Area. Далее – JSA), которая расположена в приграничном селе Пханмунджом и является местом встречи представителей Севера и Юга. Отмечается, что несмотря на наличие ДМЗ и многочисленных попыток наладить отношения между двумя государствами, в настоящее время существуют постоянные риски эскалации конфликта между Северной Кореей и Южной Кореей, что влечет за собой постоянное напряжение как для граждан Корейской Народно-Демократической Республики и Республики Корея, так и .

Ключевые слова: демилитаризованная зона, буферная зона, Северная Корея, Южная Корея, Соглашение о перемирии.

Summary. *The article considers the international legal status of the demilitarized zone (DMZ) between North Korea (Democratic People's Republic of Korea) and South Korea (Republic of Korea), its preconditions, and consequences. It was emphasized that the DMZ provides for the liquidation of military facilities and if that is not possible, a ban on their use for military*

purposes may be introduced at the stage of post-war relations between states or during the armistice. It is established that the creation of the demilitarized zone began in 1945 when two "allies" (the United States and the Soviet Union) shared control of the Korean Peninsula. It is emphasized that by 1948 the Soviet leadership had established a communist regime in the area north of the 38th parallel, and a US-backed military government had been formed in the south. The article notes that although the Korean War (1950-1953), aimed at resolving the question of "which regime represented the 'real' Korea," is still not over (North and South Korea are still formally at war, as the peace treaty after the de facto the end of the Korean War in 1953 was never signed), the conditional end of the conflict was the signing of the 1953 Armistice Agreement.

The main content of the study is the analysis of the DMZ between North Korea and South Korea, the legal status of which is governed by the Armistice Agreement of 1953. The analysis of the agreement in the article is prohibited within the DMZ (Article 1, paragraph 6). The Military Ceasefire Commission and the Neutral Observation Commission, which were established under the 1953 Ceasefire Agreement, are mentioned. provided by this agreement, it is responsible for the implementation of a certain part. Discussion issues are being raised regarding the creation of the World Peace Park in the DMZ. The article examines the problems of the Joint Security Area (JSA), which is located in the border village of Panmunjom and is a meeting area for representatives of the North and South. It is noted that despite the presence of the DMZ and numerous attempts to establish relations between the two countries, there are still constant risks of escalation of the conflict between North Korea and South Korea, which causes constant tension for citizens of the Democratic People's Republic of Korea and the international community.

Key words: *demilitarized zone, buffer zone, North Korea, South Korea, Armistice Agreement.*

Актуальність. Сьогодні, у період дестабілізації світового порядку, важливо розуміти ризики виникнення регіональних конфліктів, тож необхідно мати варіанти мирних та правових шляхів їх вирішення. Приклад демілітаризованої зони між Північної та Південною Кореями є актуальним, тому що це є одним із способів вирішення спорів, або принаймні можливістю превенції конфліктів. Загалом, цей засіб мирного вирішення військових зіткнень не є поодиноким та ідеальним, але досліджувана в цій статті буферна зона виконую своє призначення вже протягом 68 років. Багато науковців розглядають окремі питання функціонування демілітаризованої зони, такі як культура, туризм, екологія тощо. Таким чином, постає певна необхідність у визначенні саме міжнародно-правового статусу демілітаризованої зони між Північною та Південною Кореями та вирішенні актуальних проблем, що виникають у зв'язку з цим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників і вчених, які фундаментально вивчали поняття буферних зон та їхній міжнародно-правовий статус, загальні питання здійснення миротворчих операцій, під час яких створювалися такі простори, історію Корейського півострова, причини та передумови поділу Кореї та пов'язані з цим питання, слід виділити таких як: Р. Блейкер [3], А. Джемс [11], Н. Дінь [13], К. Кенкел [12], Д. Матрай [4], В. Семенов [14], Ю. В. Щокін [10], С. Шиц [2], С. Прюїт [9], М. Яновський [15] та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Визначення міжнародно-правового статусу демілітаризованої зони між Північною Кореєю (Корейська Народна-Демократична Республіка) та Південною Кореєю (Республіка Корея), її передумов виникнення та наслідків встановлення такого кордону.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що протягом століть, корейський півострів був єдиним королівством, яким керували династичні покоління. Окупована Японією Корея після російсько-японської війни в

1905 році і офіційно анексована через п'ять років, перебувала під японським колоніальним пануванням протягом 35 років – до кінця Другої світової війни, коли почався її поділ на дві країни – дві нації.

За словами М. Робінсона (є професором кафедри східноазійських мов і культур Університету Індіани.): «Каталізуючим інцидентом є рішення, яке було прийнято – справді, без участі корейців – між Радянським Союзом та Сполученими Штатами, розділити Корею на дві окупаційні зони». У серпні 1945 року два «союзника» розділили контроль над Корейським півостровом. Протягом наступних трьох років (1945-1948) Радянська Армія та її довірені особи встановили комуністичний режим у районі на північ від 38-ї широти, або 38-ї паралелі. На південь від цієї лінії був сформований військовий уряд, підтримуваний безпосередньо Сполученими Штатами. М. Робінсон зазначав, що «Кінцева мета полягала в тому, щоб Радянський Союз і Сполучені Штати вийшли, і дозволили корейцям розібратися», – пояснює він. «Біда полягала в тому, що втрутилася холодна війна... І всім намаганням створити золоту середину або спробувати возз'єднати півострів, заважав і Радянський Союз, і Сполучені Штати, які не бажають поступатися один одному».

У 1948 році Сполучені Штати закликали провести голосування за підтримки ООН для всіх корейців, щоб визначити майбутнє півострова. Після того, як Північ відмовився від участі, Південь сформував власний уряд у Сеулі, який очолив рішучий антикомуніст Лі Син Ман. Північ відповіла тим же, признавши колишнього комуністичного партизана Кім Ір Сена першим прем'єр-міністром Корейської Народно-Демократичної Республіки (КНДР) у столиці Пхеньяну. Корейська війна (1950–1953), в якій загинули щонайменше 2,5 мільйона людей, мало що зробила для вирішення питання про те, який режим представляв «справжню» Корею. Однак він міцно закріпив Сполучені Штати як постійний *bête noire* (чорний звір – щось, що є об'єктом відрази або прокляттям для свого існування) Північної

Кореї, оскільки американські військові бомбили села, селища та міста по всій північній половині півострова.

«Вони зрівняли країну, – каже Робінсон. «Вони знищили кожне місто». Перемир'я, яке завершило цей конфлікт у 1953 році, залишило півострів розділеним, як і раніше, з демілітаризованою зоною (ДМЗ), яка проходить приблизно вздовж 38-ї паралелі. На відміну від іншого прикладу поділу часів «холодної війни», між Східною та Західною Німеччиною, з 1953 року через DMZ між Північною та Південною Кореєю було надзвичайно мало руху. Робінсон описує кордон як «герметично закритий», що пояснювалось діаметрально протилежними шляхами розвитку двох націй і триваючим поділом між ними. З продовженням міцних зв'язків із Заходом (і безперервною військовою присутністю США), Південна Корея розвинула міцну економіку, а в останні десятиліття зробила кроки до того, щоб стати повністю демократичною державою. Тим часом Північна Корея залишалася ізольованим «царством-відлюдником» – особливо після розпаду радянського блоку на початку 1990-х років – і економічно нерозвиненою державою, якою керує одна сім'я протягом трьох поколінь. Віддані зусилля Півночі з розробки ядерної програми також значно посилили напруженість у відносинах із Південною Кореєю та її союзниками, зокрема зі Сполученими Штатами. «Починаючи з 1948 року, існують дві державні організації, якими керують корейці, кожна з яких претендує на те, що є законними лідерами народу всієї нації», – каже Робінсон. «І, чесно кажучи, відтоді нічого не змінилося».

Утворення між Північною та Південною Кореєю, є прикладом буферної зони, практика створення яких є загальновідомою протягом історії. Демілітаризовані території – це встановленні на підставі угоди між державами певні обмежені на місцевості райони (наземні, морські, повітряні простори), які заборонено використовувати у воєнних цілях і здійснювати на них будь-які види воєнної діяльності. Правовий режим демілітаризованої

зони (Далі – ДМЗ) може бути встановлено як в мирний, так і у воєнний час. ДМЗ передбачає ліквідацію воєнних об'єктів і споруд або, в разі неможливості цього, заборону їхнього використання у воєнних цілях. Також режим цієї території забезпечує евакуацію мобільних бойових засобів і воєнного спорядження разом із комбатантами. ДМЗ може бути запроваджена на етапі післявоєнних відносин між державами або на час перемир'я. Яскравим прикладом є демілітаризована зона, що розташована між Північною та Південною Кореєю та була запроваджена на підставі Угоди про перемир'я в Кореї від 27 липня 1953 р. У ст. 1 зазначеної угоди вона називається ще «буферною зоною», ширина якої дорівнює 2 км, що відлічуються від воєнної демаркаційної лінії. Під час Женевської конференції 1954 року прем'єр-міністр та міністр закордонних справ Китаю запропонували врегулювати ситуацію на Корейському півострові шляхом підписання мирного договору. Однак, тодішній державний секретар США Джон Фостер Даллес не був уповноважений підписувати подібні договори. Як наслідок, остаточного мирового врегулювання так і не було досягнуто. Підписане перемир'я встановило Корейську демілітаризовану зону (ДМЗ), фактично новий кордон між двома країнами, ввело в дію припинення вогню та завершило репатріацію військовополонених.

Демілітаризована зона між Північною та Південною Кореєю – це буферна зона шириною чотири кілометри, простягнувшись на 238 кілометрів від Жовтого моря на заході, аж до Японського моря на сході півострова, розділений посередині, рівно на 38-й паралелі, біля лінії розмежування (згідно зі ст.1 Угоди про перемир'я 1953р.). Це є найбільш охоронюваний кордон у світі, особливо з боку міжнародного гуманітарного права. Зона є згадкою «холоду війни», безпеку якої охороняють озброєні та готові до нападу щохвилини солдати. Цікавим є те, що Корейська війна (1950–1953) не закінчилася донині (Північна та Південна Кореї формально досі перебувають у стані війни, оскільки мирний договір після фактичного

завершення Корейської війни у 1953 році так і не був підписаний.), а обидві країни пов'язані лише режимом припинення вогню. Саме цей режим фактично відображається в суворо охоронюваній ДМЗ, що відокремлює комуністичний північ від демократичного півдня.

Правове регулювання ДМЗ безпосередньо здійснює угода про перемир'я. Договір, що складається з преамбули, 5 статей та 63 пунктів, визначає, що таке ДМЗ, кому дозволено і заборонено в'їжджати на її територію, які дії заборонені в межах ДМЗ (ст.1 п. 6) тощо. Зазначено, що води гирла річки Хан є вільними для цивільного судноплавства, один берег знаходиться у владі однієї сторони, а інший берег – у владі іншої сторони (ст. 1 п. 5). Відповідно до угоди, командування ООН має юрисдикцію над південною частиною ДМЗ, а головнокомандувач Північної Кореї разом із головнокомандувачем Китаю – над північною частиною. Таким чином, для в'їзду в ДМЗ з Південної Кореї необхідний спеціальний дозвіл від Комітету військового перемир'я або Командування ООН. При перетині військово-демаркаційної лінії потрібен інший спеціальний дозвіл, а в'їзд у північну частину – вимагає дозволу у Головнокомандувача Північної Кореї та Головнокомандувача Китаю.

У цій же угоді зазначені підпункти, які вказують на перші дії, що відбулися відразу після набрання чинності цього документу. По-перше, протягом перших 72 годин після набуття чинності угоди про перемир'я – із ДМЗ були виведені збройні сили, підпорядковані сторонам угоди, постачання та обладнання за винятком тих, щодо яких у цій угоді передбачається інакше. (ст. 2 п. 13 пп. а). По-друге, протягом 10 днів з моменту набуття чинності угодою про перемир'я були виведені усі збройні сили, постачання та обладнання, що знаходилися в тилу противника і на прибережних островах та в корейських вод. (ст. 2 п.13 пп.б). Також усі військовополонені, які перебували під вартою кожної із сторін у момент набуття чинності Угодою про перемир'я, мали бути звільненими та

репатрійованими відповідно до постанов, про які обидві сторони погодилися до підписання угоди про перемир'я (ст.3 п.51).

Одним із наслідків укладання Угоди про перемир'я стало створення Військової комісії з перемир'я (за ст.2 п.19), та зазначено особливості її правового статусу:

- «Військова комісія з перемир'я складається з десяти (10) старших офіцерів, п'ять (5) з яких призначаються Головнокомандувачем збройних сил Організації Об'єднаних Націй та п'ять (5) – призначаються спільно Верховним командувачем Корейської народної армією та командувачем китайськими народними добровольцями» (ст.2 п.20)

- «Головне завдання Військової комісії з перемир'я полягає у спостереженні за виконанням цієї Угоди про перемир'я та у вирішенні шляхом переговорів усіх питань, пов'язаних з будь-якими порушеннями цієї Угоди про перемир'я» (ст.2 п.24)

- «Діє як змішана організація без голови» (ст.2 п.25 пп.б). «Встановлює правила процедури, які вона в той чи інший час вважає за необхідне» (ст.2 п.25 пп.с)

- «На допомогу Військовій комісії з перемир'я спочатку надаються десять (10) змішаних груп спостерігачів, кількість яких може бути скорочено за згодою старших членів Військової комісії з перемир'я від кожної сторони.» (ст.2 п.23 пп. а)

- «Кожна змішана група спостерігачів має у своєму складі не менше чотирьох (4) і не більше шести (6) штаб-офіцерів, половина яких призначається Головнокомандувачем Збройних Сил Організації Об'єднаних Націй, а інша половина – Верховним командувачем Корейської народної армії та Командувачем китайськими народними добровольцями. Допоміжний персонал, а саме: шофери, канцелярські службовці та перекладачі надаються кожною стороною, і їх кількість визначається вимогами роботи змішаних груп спостерігачів.» (ст.2 п.23 пп.б) та інше.

Угодою про перемир'я також регулюється створення і правовий статус Комісії нейтральних країн із спостереження:

- «Комісія нейтральних країн зі спостереження складається з чотирьох (4) старших офіцерів, два (2) з яких призначаються нейтральними країнами на вибір Головнокомандувача збройних сил Організації Об'єднаних Націй, а саме Швецією та Швейцарією, і два (2) призначаються нейтральними країнами, спільно зазначеними Верховним командувачем Корейської народної армії та Командувачем китайськими народними добровольцями, а саме Польщею та Чехословаччиною. Вираз «нейтральні країни», як він використовується в цьому документі, означає ті країни, чії збройні сили не брали участь у військових діях у Кореї» (ст.2 п.37)

- «Завдання Комісії нейтральних країн зі спостереження полягає у здійсненні нагляду, спостереження, інспекції та розслідувань, а також у поданні Військової комісії з перемир'я доповідей про результати такого нагляду, спостереження, інспекцій та розслідувань» (ст.2 п.41)

- «Комісія нейтральних країн зі спостереження встановлює для себе ті правила процедури, які вона в той чи інший час вважає за необхідне» (ст.2 п.42 пп.б)

- «Комісія проводить негайно розслідування порушень цієї Угоди про перемир'я, про які надійшли відомості, включаючи ті розслідування повідомлених порушень цієї Угоди, які можуть вимагатися Військовою комісією з перемир'я або старшими членами цієї Комісії від тієї та іншої сторони» (ст.2 п.42 пп.ф).

Існують різні думки щодо правового аспекту Угоди про військове перемир'я, щодо того, хто є безпосередніми сторонами, та чи мають сторони взагалі дотримуватися угоди, та можна вважати війну закінченою чи лише тимчасово зупиненою. Південна Корея не є безпосереднім учасником Військової угоди про перемир'я, але як сторона, інтереси якої забезпечує ця угода, вона має відповідальність за реалізацію певної частини. Ця угода

ввела поняття «адміністрування» контрольної зони між Південною та Північною Кореями, що відрізняється від «юрисдикції» на ДМЗ. Завдяки цьому Комітет військового перемир'я дозволяє Північній та Південній Кореям мати спільну адміністративну владу на обмеженій частині ДМЗ, при цьому постійно здійснюючи юрисдикцію на всій її території. За цим принципом підписано кілька угод між Північною та Південною Кореями: «Угода про створення зони контролю між Південною та Північною Кореями в регіоні Східного та Західного моря та про врегулювання військових гарантій у сфері залізничного та дорожнього зв'язку між Північною та Південною Кореєю» (17 вересня 2002 р.), «Основна угода про транспортні перевезення між Північною та Південною Кореєю» (6 грудня 2002 р.), «Основна угода про залізничні перевезення між Північною та Південною Кореєю» (13 квітня 2004 р.) та «Угода про військову гарантію в'їзду, зв'язку, митного оформлення через зону контролю між Південною та Північною Кореями в регіоні Східного та Західного морів» (13 грудня 2007 р.). Ці угоди регулюють ДМЗ не повністю, а лише частково в окремих суміжних сферах. Вони складають основу правового регулювання ДМЗ, але без попередньої згоди Національних зборів та прямого регулювання прав і обов'язків людей вони не можуть бути затвержені та мати юридичну силу.

Важко з'ясувати право власності на землю в межах ділянки ДМЗ через наявність прогалін у правовому регулюванні під час і після війни. Це питання власності на землю має бути з'ясовано, щоб запобігти будь-якому конфлікту з приводу власності на землю. Закон про охорону військових баз і об'єктів є єдиним законодавчим актом, який безпосередньо регулює ДМЗ. Однак він спрямований на заборону та обмеження дій з військовими цілями, а не на сприяння миру, як це прагне Всесвітній парк миру. Різноманітне адміністративне законодавство, таке як Закон про збереження природного середовища, також не містить норм, які регулюють питання власності, оскільки вони регулюють лише південну частину ДМЗ. Угоди між

Північною та Південною Кореями лише частково регулюють DMZ через угоду про залізничні та автомобільні шляхи. Наразі не було визначено жодного північнокорейського закону, який регулює DMZ, який, однак, є необхідним для проекту Всесвітнього парку миру. Пропозиція створення Всесвітнього парку миру в Корейській демілітаризованій зоні (DMZ) привернула увагу громадськості ще з 2013 року. На той момент ця пропозиція була актуальною, проте на шляху до її створення була низка перешкод з обох сторін 38-ї паралелі. Тим часом, розглядаючи парк миру, південнокорейці також були стурбовані реакцією та ставленням інших сторін, таких як ООН, США та Китай. Інші сторони могли проявити значний інтерес і підтримку південнокорейської ідеї, або триматися сторони, що пропозиція цікава, але нереальна.

Китай, як господар шестисторонніх переговорів і велика держава, яка досі відіграє дуже важливу роль у регіональній політиці як історично, так і геополітично, в основному підтримував ідею Південної Кореї. Китай заохочував і Південь, і Північ до спільної роботи над парком миру. Позиція Китаю з цього питання мала очевидний зв'язок із ставленням та стратегією Китаю щодо Північної Кореї та Південної Кореї відповідно. Китай хотів збалансувати Північ і Південь. Навіть сьогодні, Китай вітає та заохочує конструктивні ініціативи Південної Кореї щодо повного примирення між двома Кореями, але Пекін не занадто тисне на Північну Корею від імені Південної Кореї. Ідеологічні та політичні розбіжності не завадили Китаю та Південній Кореї побудувати певний рівень взаємної довіри щодо низки регіональних питань, що стосуються миру, стабільності та, зокрема, денуклеаризації на Корейському півострові. Тому для Китаю та Південної Кореї особливо важливо розширити співпрацю з конкретних регіональних питань, ініціатив та бачення для досягнення майбутнього повного примирення між Північчю та Півднем. У зв'язку з цим Китай, природно та обгрунтовано підтримав пропозицію Південної Кореї про створення

Всесвітнього парку миру ДМЗ. Але, у 2022 році все ще наявні певні дискусії з приводу Всесвітнього парку миру, і цей проект досі лишається у планах на майбутнє.

Унікальне місце в ДМЗ займає так звана Спільна зона безпеки (Joint Security Area. Далі – JSA) у прикордонному селі Пханмунджом. Це місце, де було укладено перемир'я, і це єдине місце в ДМЗ, де Північ і Південь протистоять один одному віч-на-віч. Лінія розмежування проходить через низку будівель, де час від часу проводяться зустрічі. Спостережні пости з обох сторін постійно охороняються, щоб ретельно стежити за кожним кроком місце всередині JSA і через лінію розмежування. З 1953 року охорону ведуть не лише громадяни обох сторін, а також філії Організації Об'єднаних Націй – Командування Сил безпеки ООН – Об'єднана зона безпеки (JSA). Щоб мати можливість служби уздовж лінії розмежування корейські солдати проходять певний відбір: зріст не менше 170 см та наявність чорного поясу з азіатських видів боротьби. Натомість, солдатів ООН відбирають за психічною стійкістю, хоча критерій зросту також наявний і становить мінімум 180 см. Північнокорейська сторона делегує міцних молодих чоловіків зі «сталевим і проникливим поглядом», а відповідний зріст не є основним критерієм.

Вищезгадане село Панмунджом, що знаходиться приблизно в 50 км від Сеула, є єдиним місцем у ДМЗ, де делегати Північної Кореї та представники Військової комісії з перемир'я / Комісії з нагляду нейтральних націй можуть зустрітися для обговорення суттєвих питань. Співбесіди відбуваються у спеціально побудованому для цієї мети будівлі, вісь якого проходить точно по лінії розмежування. До середини 1970-х років можна було пересуватися по всій ширині зони, охороняючи по 35 солдатів з кожного боку. Однак після вбивства північнокорейською стороною двох американських офіцерів у серпні 1976 року сили оборони ДМЗ були посилені. По обидва боки кордону можуть бути розміщені підрозділи

чисельністю не більше 1000 солдатів, на його території заборонено розміщувати важку військову техніку.

На південнокорейській стороні Спільної зони безпеки розташоване село Тесон-дон, відоме як «Село Свободи», населене нащадками колишніх поселенців. Жителі села повинні дотримуватися правил, які тут панують, наприклад, комендантську годину чи дотримання суворих заходів безпеки. Проте небезпечна зона проживання давала їм певні привілеї у вигляді звільнення від сплати податків та обов'язку проходження військової служби. Ці привілеї пов'язані з тим, що село розташоване на «нічійній землі», тобто не належить жодній із держав. На північнокорейській стороні знаходиться пропагандистське село Гіджонг-дон, побудоване в 1950 році. Згідно з офіційною позицією комуністичної влади, у селі проживає 200 сімей, у його складі є дитячі садки, школи та лікарня. Однак південна сторона зазначила, що більшість будівель на відстані насправді були вигаданими, оскільки це були лише бетонними із яскраво пофарбованими стінами. Щоб довірити існування справжнього села, його змодельовали підключення до електрики, що в 1950-х роках було розкішшю як на півночі, так і на півдні. На жаль, відсутність автентичності також підтверджує, що світло вмикають і вимикають одночасно по всьому селу. Гіджондон був побудований для того, щоб переконати південнокорейських солдатів, дислокованих навколо південнокорейської лінії розмежування, що Північна Корея процвітає, і щоб переконати їх дезертирувати і перейти на бік комуністів.

Спільна зона безпеки є незалежною і не підпорядковується жодній з країн, і тут збудовано дві будівлі, де зустрічаються представники урядів обох протидорчих країн. З південного боку розташований Будинок Свободи, а з північного – Павільйон Панмун. Зона також охоплює два мости, так звані «Міст неповернення» та «Міст сімдесяти двох годин». У свій час на одному з них відбувся обмін військовополоненими, які після

підписання перемир'я в 1953 році могли вибрати країну, з якою хочуть зв'язатися. Але реалії були такими – якщо хтось вирішив жити в Північній Кореї, було мало шансів, що він залишить її живим. У серпні 1976 року в його околицях відбулося зіткнення ворожих військ, широко відомий як «інцидент із сокирою», «інцидент з тополею» та «інцидент з обрізанням дерев», що привело до готовності солдатів обох сторін і могло сприяти поновленню ескалації конфлікту. «Інцидент з сокирою» стався через те, що групу південнокорейських та американських солдатів відправили в ДМЗ, щоб зрізати дерева, які там росли, що ускладнювало спостереження з іншого боку. Незважаючи на попередні домовленості та згоду Пхеньяну на їх ліквідацію, під час робіт на них напав північнокорейський підрозділ із п'ятнадцяти чоловік. В результаті зіткнення двоє американських офіцерів померли. Після цієї події менше ніж за 72 години був побудований новий міст (звідси його назва), а вищезгаданий «Міст без повернення» перестав використовуватися.

Корейський півострів є найбільш поляризованим регіоном світу. Демаркаційна лінія уздовж 38 паралелі протягом багатьох десятиліть розділяє колись єдину корейську націю. Створена у відповідності до угоди про перемир'я 1953 р. ДМЗ між ворогуючими комуністичною Північчю та капіталістичним Півднем залишається діючим символом громадянського протистояння та «холодної війни». Будучи найнебезпечнішим кордоном у світі, ДМЗ виступає сьогодні популярною визначною пам'яткою для туристів, що залучає туристів як з боку Сеулу, так і з боку Пхеньяну. Ключова риса і проблема ДМЗ – глибоко вкорінена форма мілітаризованої маскулінності – підсилює саму суть конфлікту: зіставлення двох діаметрально протилежних і ідеологічно керованих режимів. Спадок війни продовжує домінувати не лише в ДМЗ, але й у всіх аспектах політики та безпеки на півострові. Глибоко укорінена ненависть, породжена смертю, страхом і прагненням помсти, продовжує розпалювати ненависть та

легітимізувати агресивну зовнішню та репресивну внутрішню політику. Відсутність зустрічей віч-на-віч у ДМЗ робить ще простіше сконструювати іншу сторону як злу і за своєю суттю антагоністичну. Обидві корейські держави використовували свою владу для просування та легітимізації своїх особливих світоглядів. За допомогою різноманітних механізмів, від освіти, заснованої на ідеології, до жорстко контрольованого медіа-середовища, обидві держави досягли великого успіху в поширенні дуже своєрідної форми націоналізму, яка зображує політичну систему на протилежному боці розділеного півострова як загрозову і за своєю природою зло.

Якщо коротко: на території ДМЗ існують постійні ризики ескалації конфлікту між Північною Кореєю та Південною Кореєю. Навіть просто назвати «Корея» корейською мовою вже передбачає прийняття лінгвістичного рішення, яке неминуче асоціює мовця з Північчю або Півднем. Північ використовує «Чосон», а Південь використовує «Хангук». Так само, говорячи про Північну Корею, потрібно, як каже Шайн Чой, заявити, «чий історії країни слід вірити». Терміни для Північної Кореї, які вживають відповідно Північ і Південь – Бук-чосун і Бухан – стосуються історичних процесів і політичних легітимацій, які несумісні один з одним. Як тільки починаєш говорити, ідея нейтралітету зникає. Немає способу уникнути ідеології, політики, упереджень: параметри того, що можна і не можна говорити, вже обмежені. Якщо ж говорити про перспективи та покращення ситуації, то 29 березня 2018 року представники Пхеньяну і Сеула домовилися про проведення 27 квітня зустрічі лідерів двох країн – Кім Чен Ина і Мун Чже Ина в демілітаризованій зоні на кордоні Півночі і Півдня. 27 квітня 2018 року Кім Чен Ин перетнув кордон з Республікою для участі в міжкорейському саміті, який відбувся в Будинку світу на південнокорейській частині прикордонного селища Пханмунчжом, ставши першим північнокорейським лідером, що ступив на південнокорейську землю. В ході історичного саміту президент Мун Чже Ин і голова Кім Чен

Ин домовилися сприяти значному просуванню в міжкорейських відносинах і встановити режим постійного і тривалого миру на Корейському півострові, підписавши «Пханмунчжомську декларацію про мир, процвітання і об'єднанні Корейського півострова»¹.

Саміт розглядається як перемога Мун Чже Іна, який давно наполягав на встановленні дипломатичних відносин з Північною Кореєю. На церемонії приведення до присяги в 2017 році він сказав: «За мир на Корейському півострові, я зроблю все, що в моїх силах». За результатами зустрічі було прийнято Декларацію про мир, процвітання і об'єднанні Корейського півострова. Держави зобов'язалися працювати над звільненням Корейського півострова від ядерної зброї. Угода закріплювала закінчення взаємних ворожих дій Півночі та Півдня, а також перетворення демілітаризованої зони в «зону миру». Декларація передбачала скорочення озброєнь і ослаблення напруженості в регіоні, воз'єднання сімей, розділених внаслідок війни, і деякі інші пункти.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На підставі проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки. По-перше, ДМЗ є буферною зоною між Північною Кореєю (Корейська Народно-Демократичною Республіка) та Південною Кореєю (Республіка Корея), регулювання щодо якої здійснюється Угодою про перемир'я від 27 липня 1953 р. Згідно з цим міжнародним договором було створено Військову комісію з перемир'я та Комісію нейтральних країн зі спостереження, а також зазначено про перші дії, що після набуття угодою чинності, мали бути виконані, та врегульовано територіальні питання. Так, відповідно до договору, командування ООН має

¹ 외교부. “한반도의 평화와 번영, 통일을 위한 판문점 선언 상세보기|참고자료 | 북한핵문제 외교부.”

URL: www.mofa.go.kr,
www.mofa.go.kr/www/brd/m_3976/view.do?seq=368007&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&multi_itm_seq=0&itm_seq_1=0&itm_seq_2=0&company_cd=&company_nm=&page=1. Accessed 6 June 2022.

юрисдикцію над південною частиною ДМЗ, а головнокомандувач Північної Кореї разом із головнокомандувачем Китаю – над північною частиною.

По-друге, ширина цієї зони становить чотири кілометри, від Жовтого моря на заході, аж до Японського моря на сході півострова, яка розділена рівно на 38-й паралелі. Також ДМЗ є найбільш охоронюваним кордоном у світі, особливо з боку міжнародного гуманітарного права. З 1953 року було посилено охорону – відтепер її ведуть не лише громадяни обох сторін, а також філії Організації Об'єднаних Націй – Командування Сил безпеки ООН – Об'єднана зона безпеки (JSA). Щоб мати можливість проходження служби уздовж лінії розмежування, корейські солдати, як із боку Північної Кореї, так і Південної Кореї, проходять певний відбір.

По-третє, передумовами виникнення ДМЗ безпосередньо є Корейська війна 1950р., яка фактично продовжується до наших днів (не було підписано мирний договір, тому формально – дві країни знаходяться у стані війни протягом більше 70 років.). Наслідками встановлення ДМЗ є ситуація, в якій ця демілітаризована зона є майже безлюдною та слугує місцем проведення разових зустрічей та переговорів між представниками Південної і Північної Кореї. Однак, на території ДМЗ існують постійні ризики ескалації конфлікту між Північною Кореєю та Південною Кореєю, що спричиняє постійне напруження як для громадян Корейської Народно-Демократичної Республіки і Республіки Корея, так і для всієї міжнародної спільноти.

Вищевказане демонструє, що ґрунтовним напрямком науки міжнародного права є створення окремого міжнародно-правового акту, який би регулював міжнародно-правовий статус нейтральних та демілітаризованих зон. Також, варто зазначити, що встановлення буферних зон має провадитися лише з нагальних потреб та на визначений строк, щоб у подальшому не виникло міжнародних суперечок.

Література

1. Роянова І. Демілітаризовані та нейтралізовані території в міжнародному гуманітарному праві. *Юридичний вісник*. 2020. № 4. С. 201-209.
2. Шиц С. Корейська демілітаризована зона-сучасний символ поділу народу. [Korean demilitarized zone-present symbol of a division of the nation]. [Koreanska strefa zdemilitaryzowana-wspolczesny symbol podzialu narodu]. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія»*. 2014. № 15 (2). С. 267-275.
3. Bleiker Roland Visual autoethnography and international security: Insights from the Korean DMZ. *European Journal of International Security*. 2019. 4.3. С. 274-299.
4. Matray James Irving. Korea Divided: The 38th Parallel and the Demilitarized Zone. Infobase Publishing, 2005.
5. Text of the armistice agreement in Korea (Panmunjom, 27 July 1953). URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP%2BKOR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf (дата звернення: 24.06.2022).
6. North Korea: Why negotiations can't wait for denuclearisation. URL: <https://www.afr.com/policy/north-korea-why-negotiations-cant-wait-for-denuclearisation-20180208-h0vrle> (дата звернення: 24.06.2022).
7. Park Jong-Chul, and Jeong-Ho Roh Law and Policy on Korean Unification: Analysis and Implications. *길잡이미디어*, 2014.
8. Kai Jin China and the Korean DMZ World Peace Park. *The Diplomat.com*. URL: thediplomat.com/2014/12/china-and-the-korean-dmz-world-peace-park/ (дата звернення: 24.06.2022).

9. Pruitt Sarah Why Are North and South Korea Divided? HISTORY, on 15th of January 2019. URL: www.history.com/news/north-south-korea-divided-reasons-facts (дата звернення: 24.06.2022).
10. Щёкин Ю. Основания самообороны международных межправительственных организаций. Теория і практика правознавства. 2018. Вип. 2 (14). 14 с. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/149269/148951> (дата звернення: 24.06.2022).
11. James A. Is there a second generation of peacekeeping?, *Journal of International Peacekeeping*. 1994. № 1(4). P. 110-114. doi: <https://doi.org/10.1163/187541194X00127>
12. Kenkel K. M. Five Generations of Peace Operations: From the 'Thin Blue Line' to Painting a Country Blue. *Revista Brasileira de Política Internacional*. 2013. № 56(1). P. 122–143.
13. Нгуен Куок Динь *Международное публичное право: В 2 т.: Пер. с франц.* / Нгуен Куок Динь, Дайе П., Пелле А. Киев : Сфера, 2001.
14. Семенов В. *Вооруженные силы ООН.* Москва: Международные Отношения. 1976.
15. Яновский М. *Мирные средства разрешения международных споров.* Ташкент: САГУ. 1957.

References

1. Roianova, I. (2020). Demilitaryzovani ta neitralizovani terytorii v mizhnarodnomu humanitarnomu pravi. *Iurydychnyi, visnyk* 4, pp. 201-209.
2. Shyts, S. (2014). Koreiska demilitaryzovana zona-suchasnyi symbol podilu narodu. [Korean demilitarized zone-present symbol of a division of the nation]. [Koreanska strefa zdemilitaryzowana-wspolczesny symbol podzialu narodu]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Seriiia «Kulturolohiia». 15 (2), pp. 267-275.

3. Bleiker, Roland. (2019). Visual autoethnography and international security: Insights from the Korean DMZ. *European Journal of International Security*, 4.3, pp. 274-299.
4. Matray, James Irving (2005). *Korea Divided: The 38th Parallel and the Demilitarized Zone*. Infobase Publishing,.
5. Text of the armistice agreement in Korea (Panmunjom, 27 July 1953) URL:https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP%2BKR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf
6. North Korea: Why negotiations can't wait for denuclearisation. URL: <https://www.afr.com/policy/north-korea-why-negotiations-cant-wait-for-denuclearisation-20180208-h0vrle>
7. Park, Jong-Chul, and Jeong-Ho Roh. (2014). *Law and Policy on Korean Unification: Analysis and Implications*. 길잡이미디어.
8. Kai, Jin China and the Korean DMZ World Peace Park. *TheDiplomat.com*. URL: thediplomat.com/2014/12/china-and-the-korean-dmz-world-peace-park/
9. Pruitt, Sarah. Why Are North and South Korea Divided? HISTORY, on 15th of January 2019. URL: www.history.com/news/north-south-korea-divided-reasons-facts.
10. Schyokin Yu. (2018). Osnovaniya samooboronyi mezhdunarodnyih mezhpravitelstvennyih organizatsiy. *Teoriya i praktika pravoznavstva*. Vip. 2 (14), 14 s. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/149269/148951>
11. James, A. (1994). Is there a second generation of peacekeeping?, *Journal of International Peacekeeping*, 1(4), pp. 110-114. doi: <https://doi.org/10.1163/187541194X00127>
12. Kenkel, K. M. (2013). Five Generations of Peace Operations: From the 'Thin Blue Line' to Painting a Country Blue. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 56(1), pp. 122–143.

13. Nguen Kuok Din (2001). *Mezhdunarodnoe publichnoe pravo: V 2 t.: Per. s frants.* / Nguen Kuok Din, Daye P., Pelle A. Kiev : Sfera.
14. Semenov, V. (1976). *Vooruzhennyie silyi OON.* Moskva: Mezhdunarodnyie Otnosheniya.
15. Yanovskii, M. (1957). *Mirnyye sredstva razresheniya mezhdunarodnykh sporov.* Tashkent: SAGU.